

CONSELL VALENCIÀ

de CULTURA

PALAU DE FORCALLÓ · Museu, 3 · 46003 València · cvc@gva.es · www.gva.es/cvc/

“La guerra civil la guanyà Mèxic”

Taula redona al CVC sobre l'exili científic republicà

Palau de Forcalló. València, 3 d'abril de 2019. - Entre les conseqüències de tota classe que va portar la guerra de 1936-39, una va ser la destrucció de l'incipient sistema científic que havia començat a construir-se a Espanya en l'anomenada Edat de Plata, en el primer terç del segle XX. Se n'anà a l'exili el millor de la ciència espanyola, i molts dels que no ho feren foren objecte de repressió i condemnats a l'exili interior. Es pot dir que encara es pateixen les conseqüències d'aquell desastre, i per això el Consell Valencià de Cultura ha volgut indagar en la qüestió a través d'una taula redona titulada “Ciència i exili”, ara que es compleixen els 80 anys del final de la Guerra Civil.

Presidida per Santiago Grisolí, i moderada per la consellera Isabel Peris, hi han participat Miguel Marco, neuròleg, autor entre altres obres de *Los médicos republicanos españoles en la Unión Soviética* i *El mundo de Marcelino Pascua*, i José M. García Álvarez-Coque, catedràtic d'Economia Aplicada de la UPV i fill d'Arturo García Igual, exiliat republicà a Mèxic.

Miguel Marco ha remarcat el caràcter col·lectiu de l'exili científic, en comparació amb l'exili de “lletres”. Ha començat parlant d'institucions creades a començament del s. XX, en 1907, com ara la Junta para la Ampliación de Estudios i l'Institut d'Estudis Catalans, que impulsaren els estudis científics a Espanya i foren dissoltes l'any 39. Miguel Marco ha recordat que l'exili començà ja l'any 36 per a molts: Severo Ochoa, Agustí Pi-Sunyer, Gregorio Marañón, Blas Cabrera o Pío del Río Ortega, que preveien l'estratègia d'anihilació dels guanyadors de la guerra: tancament d'institucions, processos de depuració, afusellaments, presó i inhabilitacions. Per això, indica que *no es pot parlar d'una simetria entre els dos bàndols*.

El Sr. Marco ha parlat dels llocs de l'exili: França, el Regne Unit, Cuba, Veneçuela, els EUA, la URSS... però sobretot de Mèxic, on arribaren més de 500 metges espanyols, el 10% de tota la professió mexicana, a més de molts altres científics d'altres branques. Fundaren institucions que, algunes, perviuen encara, com la Casa de España, l'Ateneo Ramón y Cajal (ara Ateneo Español), i foren decisius en la Fundació de la Universidad Autónoma i del Politécnico Nacional.

La intervenció de José María García Álvarez-Coque ha tingut un caràcter més personal. Ha parlat dels reptes vitals de l'exiliat, a superar els quals ajudaven la preparació intel·lectual i la proximitat cultural. També s'ha referit a la fundació del Colegio Madrid, on ell mateix va estudiar, al seu avi Aureliano Álvarez-Coque (coronel i professor d'Història Militar) i al seu pare Arturo García. Símbols, ha dit, de la cultura del *transterrat*, en expressió d'un altre exiliat il·lustre, José Gaos.

Per acabar, i volent resumir les conseqüències nefastes del conflicte per a la societat espanyola, per als que es quedaren i els que se n'anaren, per als perdedors i fins i tot els guanyadors, el Sr. García Álvarez-Coque ha volgut fet seua una frase que respon a la pregunta "*qui va guanyar la guerra civil?*": "*la guerra civil espanyola la guanyà Mèxic*".